

VER. TOT BEVORDERING DER BIJENTEELT IN NEDERLAND

bijenteelt

Maandschrift voor de Bijenteelt

Versijnt maandelijks - Jaargang 77 - No. 9 september 1975

Onze **BOUWPAKKETTEN** van de **SPAARKAST** en de **ZESRAMER** trekken enorm veel belangstelling.

We komen er ook mee op de **BIJENMARKTEN** te **UGCHELEN** op 20 september a.s. en in **EERBEEK** op 27 september a.s.

Heeft u bestellingen, wij brengen ze graag mee naar de markt, dat bespaart u tijd en vrachtkosten. Wel tijdig uw bestelling opgeven.

Heeft u last van **MIEREN**? Mierendood **ZERMITA** werkt uitstekend.

Verder hebben wij alles voor de **HONINGGOOGST** als flacons, bussen, etiketten, raathoningdoosjes, Erica borstels, Kolbtoestellen etc.

Opnieuw verschenen en uit voorraad leverbaar **BIJENHOUDEN** met **SUCCES** door H. J. van Gool, prijs f 20,50 afgehaald.

Het **BIJENHUIS** is van maandag tot en met vrijdag geopend van 8.30 tot 12.30 uur en van 13.30 uur tot 17.30 uur. Zondags gesloten.

Verder geopend op de zaterdag 13 september, 4 oktober en 18 oktober van 8.30 tot 13.00 uur.

VERDERE VERKOOPADRESSEN:

Tegen een geringe prijsverhoging (bijdrage in de vrachtkosten) zijn onze artikelen ook verkrijgbaar bij de afdelingsdepôts:

Boerenbond Neerbosch-Hees, St. Agnietenweg 63, Nijmegen.

Afd. Bunnik/Houten, B. Th. Barten, Koningslaan 23, Bunnik, telefoon 03405 - 17 42.

S. G. v. d. Esschert, Spreeuwenweg 45, Apeldoorn, telefoon 05760 - 3 67 79.

Afd. Velsen en omstreken, H. S. Homburg, Velserduinweg 165, IJmuiden. Telefoon 02550 - 2 15 30.

Depôt Achterhoek, B. Meijerman, Dwarsdijk 6, Halle.

BIJENHUIS-WAGENINGEN

GRINTWEG 273

Algemene Bank Nederland-Wageningen
rekening nr. 53.90.42.900

Postgiro 823276

(Bijenhuis)

Telefoon 08370 - 1 28 63

MAANDSCHRIFT VOOR BIJENTEELT. Adres redactie en administratie: Bijenhuis, Wageningen.

Redacteur: G. v. d. Weert, Commissie van Redactie: W. Assink en H. G. Maagendans. De niet van redaktiewege geplaatste artikelen vertolken de mening van inzenders en geven niet altijd het inzicht van de redactie of het hoofdbestuur weer.

Alle stukken aan het Bijenhuis te Wageningen, ook opgaven en betaling van advertenties en speurbijltjes. Giro 84 68 01.

BIJ ONZE OMSLAGFOTO

Wij leven in het jaar van de vrouw en willen, gezien onze vele vrouwelijke leden, ook daaraan, al is het dan wat laat, aandacht besteden. In dit verband publiceren wij de titelprint van het boek van S. Bagster, over de veilige kast voor dames, uitgegeven in 1838 te Londen.

BEGINNERSRUBRIEK

Terwijl ik dit zit te schrijven is het „warm tot zéér warm”. Ja, eindelijk een staartje van zo'n ouderwetse zomer. Wanneer dit enkele dagen aanhoudt, kunnen velen eens echt van de Klaverdracht profiteren. Vooral in die streken, waar samen met een onweersbui flink wat regen is gevallen. Zulke temperaturen kunnen er echter in andere streken de oorzaak van zijn, dat de klaver en de hei verbrandt (verdroogt), vooral met een flinke oostenwind.

Ook voor de honingbij maakt het dus zeer veel uit op welk plekje hun wieg heeft gestaan om te slagen in het leven. Met deze tropische weersomstandigheden zien we soms, dat een bepaald volk plotseling doppen trekt, stil wisselt en allerlei andere dingen uithaalt waar we helemaal niet op rekenen.

Houd voldoende reservevolken bij de hand om dadelijk te kunnen ingrijpen.

Juist **NU** moet men goed op zijn volken letten om het broednest op peil te houden.

Nogmaals, wanneer u honing hebt geslingerd, moet u **DIRECT BEGINNEN MET VOEREN!!!**

Het is nu eenmaal zo, dat een raam broed ook een raam voer vraagt.

Geef 3 à 4 kg suiker in één keer. Wanneer u voert, moet het ook merkbaar zijn en niet van dat treiterwerk.

Zorg ook voor stuifmeel

'k Heb zelf goede ervaring opgedaan met de methode v. d. Palen. Op de 10e dag werd er een open separator gelegd op de onderste bak. De vliegbijen kwamen hierin terecht en hebben daarin zeer veel stuifmeel opgeslagen, wat het broednest nu ten goede komt. Ik vind dit nog een extra verdienste van deze methode.

De maand augustus levert bij goed weer nog drachtmogelijkheden op b.v. op Klaver (Lucerne), Hei en Siletta (zie vorige artikel), hoewel de dagen al gaan korten.

De maand september levert alleen bij hoge uitzondering nog iets op. De laatste kansen zijn dan wel Lucerne en Siletta en voor enkele waaghalzen de ZEEASTER.

Ja, ik schrijf terecht WAAGHALZEN want wanneer u naar de Zeeaster reist, zijn de mogelijkheden te klein en de risico's te groot.

De bloei van de Zeeaster begint in de eerste week van september en duurt plm. 3 weken.

Het aantal volken wat daar bij geplaatst wordt is soms zo groot, dat dit zelfs bij goed weer nauwelijks iets op kan leveren voor allemaal. Alleen wanneer u daar vlak bij woont en de voerbak ook meeneemt (en gebruikt) als u daar naar toe reist, kunt u daar soms succes hebben. Veel verstandiger is het om tijdig met de definitieve inwintering te beginnen.

De bijen moeten hun voer kunnen **OPNEMEN, VERWERKEN, INDIKKEN** en **VERZEGELEN**.

En vooral dus op de **juiste plaats** opbergen. Afhankelijk van de streek en de weersomstandigheden is half september de juiste tijd om met de definitieve inwintering te beginnen.

Geef flinke porties ineens en zorg er voor dat ze ieder na afloop zo'n 25 pond voer hebben om te overwinteren.

In september en oktober worden er nog zeer veel jonge bijen geboren. Om op te groeien tot volwaardige bijen, die 6-8 maanden oud kunnen worden, moeten ze veel stuifmeel eten. Dit hebben ze nodig voor de opbouw van hun eiwit-vetlichaam.

Dit opslaan van voedsel in de body van de bij is een zeer interessant aspect van de voeding. Dit eiwit-vet-lichaam vindt men in het achterlijf van de bij als een laag creme-achtige cellen. Hieruit kan de bij stoffen produceren voor de onmiddellijke voeding van het broed en ook voor de wasproductie.

Dit is vooral van belang in 't vroege voorjaar en fungeert dan als levende voedselvoorraad. Wanneer de bij in 't vroege voorjaar veel stuifmeel moet eten om aan al zijn verplichtingen te voldoen, bestaat er kans dat wanneer die bij een lichte aantasting van NOSEMA heeft, dit door de opname van veel eiwitten, zich plotseling zeer sterk kan uitbreiden.

Het bijenvolk klapt hierdoor in elkaar en komt dit soms niet meer te boven.

Stagnatie in de aanvoer of een tekort aan stuifmeel kan de bij noodlottig worden waardoor:

- a. de levensduur van de bij bekort wordt;
- b. ongeschiktheid optreedt voor broedverzorging;
- c. vatbaarheid toeneemt voor ziekte (o.a. Nosema).

Zorg dus voor sterke volken bij de inwintering.

Selecteer uw ramen IN het broednest, voordat u met de definitieve inwintering begint.

Ontsmet uw voerbakken vóór en ná het gebruik met 10% bleekwater. Ontsmet ook uw suikeroplossing door er één tablet oxychinolinesulfaat (superol) per 5 liter suikeroplossing aan toe te voegen.

Dit alles kan meelhelpen om ziekte te voorkomen.

Let op mijn schema in 't maart-nummer, april-nummer van „'t Groentje”.

Houd begin oktober een laatste controle.

Werkelijk goede volken houden lang een flink broednest. Het wintervoer wordt hier omheen opgeslagen. Het kan nodig zijn 2 à 3 lege ramen uit het broednest te halen, naar de kant te brengen en de ramen aan te schuiven, zodat het wintervoer op zo weinig mogelijk ramen in het broednest komt te zitten.

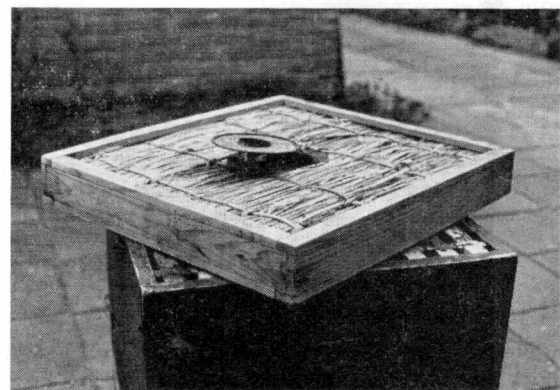
U voorkomt een holte IN het broednest.

Ook hebt u in 't vroege voorjaar niet met een borstplaat te gaan lopen. Als u dat moet doen, hebt u verzuimd de laatste controle op de juiste wijze uit te voeren.

Blijf in de winter en 't vroege voorjaar van uw bijenvolken af tot zeker half maart - begin april.

Die vlugge wroeters komen dikwijls met moerlose volken te zitten (inballen van de moer).

Laat het stof liever nog eventjes langer in de hoekjes liggen dan de vrede te verstoren. Sommige imkers zijn net van die overijverige huisvrouwen z.g.n. vloeraanbidders die altijd iets moeten doen en menen altijd gelijk te hebben ook.

Tot slot nog iets over de afdekking van de bijenvolken gedurende de winter.

Evenals velen van u ben ik ook gebruiker van de Spaarkast en het volkomen eens met verschillende van u, dat de dekplank van deze

kasten niet voldoet. Zelfs wanneer men verschillende materialen hiervoor gebruikt, b.v. watervast board, hardboard, multiplex en eternit board.

Bij allemaal is het materiaal te dicht en in 't voorjaar kan men het condenswater er uitgieten.

Sommigen laten de voerbakken er maar op staan, dat geeft meer mogelijkheden om overtochtig vocht kwijt te raken.

Dit is echter niet de oplossing.

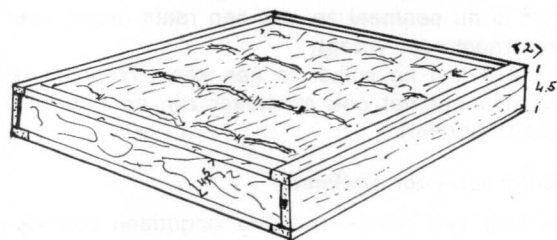
Misschien herinnert u zich nog, dat er vroeger voor de Simplex-kast in de handel waren:

STROMATTEN in een houten lijst, dikwijls nog met een voeropening voor de Thüringer ballon met voederbordje. Zie foto !!!

Dat laatste hebben we echter niet nodig. De voerbak van de Spaarkast voldoet goed. De voeropening van de stromat zat niet op de juiste plaats.

De stromat geeft een goede bedekking, met vooral in de winter een mogelijkheid om voldoende vocht op te nemen en door te laten. Wordt op den duur ook wel besmeerd met propolis en dan minder doorlatend, doch dat is gemakkelijker te verhelpen.

Voor zover mij bekend zijn ze niet meer in de handel en wordt dus iets voor de „DOE HET ZELVERS”.

De lengte- en breedtematen kunt u dus even overnemen van de bovenkant broedkamer van uw eigen kasten.

Houtdikte 1 cm.

Benodigdheden:

4 latten lengte broedkamer, breedte 2 cm;

4 latten breedte broedkamer, min 4 cm;

2 latten lengte broedkamer, breedte 4,5 cm;

2 latten breedte broedkamer, min 2 cm bij 4,5.

Bijgaande schets en foto zal u dit helpen verduidelijken. U kunt pitband gebruiken (zoals een korvenvlechter), dwars latje of grofmazig kippengaas, om het stro bij elkaar te houden.

Consulentschap in algemene dienst voor Bijenteelt,

A. J. van Willigen

DE BIJENWEIDE

De meeste imkers zullen nu al klaar (dienen te) zijn met het opvoeren en inwinteren van hun volken.

Mogelijk hebt u nog getracht te profiteren van de heidedracht. En vooral hebt u er voor gezorgd tijdig terug te zijn? Hebt u er op gelet, dat de heide wel lang zijn paarse kleur behoudt, maar dat de bloempjes dan „droog” staan? De laatste paar dagen kunnen een mislukte heidedracht echt niet meer goed maken. Het gevaar is nl. erg groot, dat juist nu de volken veel bijen verliezen. Gaat u maar eens een wandeling maken 's morgens vroeg over de heide: u zult dan zien, dat deze meestal vol zit met „netten”, die de spinners in de vorm van een „fuik” in de heide hebben gemaakt. (Bij ochtenddauw ziet u deze „fuiken” des te beter). Hierin komen nogal wat bijen terecht die verloren gaan.

Neem ook direct de honing af na thuiskomst van de heide; zo gauw de bijen zich weer hebben geöriënteerd, kunt u dit doen. Ga vooral daarna direct beginnen met opvoeren.

Juist tijdens dit opvoeren is een stuifmeeldracht vlak bij de stand van veel belang

Als u afgelopen voorjaar mijn raad hebt opgevolgd en toen wat herfstasters en Solidagoplanten hebt aangeschaft, hebt u nu al wat profijt van deze planten. Volgend jaar (als ze een jaar hebben „vast” gestaan) zullen ze nog rijker bloeien. En zo te zien laten de enkelebloemige Mignondahlia's zich ook niet onbetuigd. Ook de indertijd in uw moestuin op de vrij gekomen hoekjes gezaaide eenjarige drachtplanten doen aan het „feest” mee. U ziet dat het wel aardig is, nu van alles wat te hebben gezaaid? En u kunt zelf eens waarnemen, waarop het drukste wordt gevlogen en wat er zoal wordt gehaald.

Let er ook eens op, wanneer het een dag minder goed weer is. U zult dan zien dat de bijen „tussen de buien door” elk ogenblik benutten om stuifmeel en/of nectar te verzamelen. Ook is het nut van deze nevendrachtplanten vlak bij de bijenstand goed waar te nemen.

Het is nu weer tijd om aan het volgend jaar te denken. U raadt het precies: ik adviseer u nog wat bloembollen bij te planten. U hebt er al aardig wat gehad dit voorjaar, maar denk ook eens aan die bollen, die in het najaar bloeien, zoals b.v. najaarscrocussen en herfsttijloos

(Colchicum). Hiervan moet u nu de bollen direct bestellen en planten; ze kunnen verder „vast” blijven staan en komen elk jaar weer terug. De bloembollencatalogussen zijn weer „uit”. Schrijf eens naar een goede firma; ook hier is dikwijls goedkoop - duurkoop, en er is nogal wat „kaf onder het koren”. Maak eens een keuze uit Crocus-Scilla-Chionodoxa-Allium-Galanthus-Muscari-Pushkinia-Leucojum enz.

Zo'n bollenprijscourant doorsnuffelen is een plezier op zichzelf (mooi voor een regenachtige avond). Bestel direct, hoe eerder geplant, hoe beter.

Uw eenjarige zaaibloemen zijn een grandioos succes geworden, ze houden niet op met bloeien. U hebt mijn raad opgevolgd en de uitgebloeide bloemen geregeld er uitgehaald? Ze blijven dan trachten zich voort te planten (zaad te vormen) en dus blijven ze bloemen vormen. Als binnenkort de eerste nachtvorsten komen, kan het met deze schoonheid in een paar nachten „gedaan” zijn. Maar volgend jaar zaait u weer, zegt u. Neem dan weer eens iets, dat u dit jaar niet gezaaid hebt en probeer weer eens andere kleurencombinaties.

Ja, we gaan ook nog even naar de moestuin kijken; de vorige keer hebt u me min of meer verrast door me zo vol trots uw zaaisels te laten zien van de diverse drachtplanten. Geweldig, zoals de Borago zich heeft ontwikkeld en al aardig begint te bloeien; wat vliegen ze druk op de Phacelia. Die Siletta hebt u half augustus nog gezaaid? Ja, het is een „gokje” wel waard. Als u een beetje geluk hebt met het weer, komt die begin oktober in bloei en kunnen de bijtjes bij een beetje goed weer zo „ dicht bij huis” er nog eens goed hun best op doen.

Zo werd ik een tijdje geleden opgebeld door een imker uit Friesland; hij las mijn artikeltje geregeld en wilde nu op braakliggende grond proberen het moeraswilgenroosje uit te zaaien. We hadden een lang gesprek, waaruit duidelijk bleek, dat ik met een imker te doen had die uit het „goede hout” was gesneden; echt iemand die bijen hield en niet, zoals dikwijls het geval is: Bijen die er iemand op na houden, die men imker noemt. (Er over nadenken!)

Ook was hij dit voorjaar eens goed gaan kijken hoe en waar en wat er zoal te halen viel op de

voorjaarsdracht. Hij vond een plaats, waar wel geen geweldige oppervlakten koolzaad voor kwamen, maar die in ontwikkeling ook nogal wat verschilden. Daarnaast ontdekte hij in dezelfde buurt enkele velden met raapzaad; er bleek ook nog mosterdsaad voor te komen. Zijn mede-imkers wezen naar hun hoofd (bekend gebaar), toen ze hoorden waar hij naar toe ging. Maar hij had goed gezien en kreeg een lang „uitgesmeerde” dracht met vele „haalkansen” en had een prima honingopbrengst.

Kijk, dit is nu een van de pijlers, waarop men succesvol imkert. En het is bemoedigend ook deze geluiden eens te horen.

Door dit praatje er tussendoor, was ik dit hoekje haast voorbij gelopen. Wat hebben die stekken, die u dit voorjaar hier in de grond stak het geweldig gedaan. U hebt nu een heel sortiment. Ik zie Ribes - Deutzia-wilgen in diverse soorten. Ik vraag me alleen af, waar u ermee naar toe moet, in uw tuin is niet veel plaats meer. Zijn die bestemd om aan collega-imkers uit te delen? Dat is een prima idee, dat zeker navolging verdient. Dat bed, met de pas gescheurde vaste planten, is daar zeker ook voor bestemd? Op deze manier helpt u daadwerkelijk mee aan de verbetering van de bijenweide, alle beetjes helpen.

Als ik punten moest geven, kreeg u een 10 van me voor dit keurige bed met tweejarige planten. zo netjes op afstand verspeend; geen onkruidje er in. Even kijken wat u allemaal kweekt. Die stokrozen zijn toch zeker enkelbloemig? Juist, dat onthield u goed, dat dubbele bloemen weinig of geen waarde hebben als drachtplant. Muurbloemen zie ik ook in verschillende variëteiten; vergeet niet, als het straks streng gaat vriezen, er wat takken van brem of iets dergelijks losjes over te leggen ter bescherming, vooral tegen scherpe noordenwind. Ook de kaardebol en de bereklauw staan er prima bij; denk er aan, dat de laatste een geweldig grote plant vormt. Verder zie ik nog Hesperis matronalis, ook wel nachtviool genoemd, vergeet-mienietjes en ook de Judaspenning hebt u niet vergeten. Na de bloei komen er de z.g. penningen aan; u kunt ze later in uw droogboeketten verwerken met uw Statice en andere 1-jarige droogbloemen. U hebt ook Salvia Turkestani gezaaid; hebt u deze plant deze zomer op de Proefbijenstand zien bloeien en vond u dat bestuivingsmechaniek in de bloem zo aardig? Inderdaad, als een bij zich neerzet op de bloem, gaat er een „hefboompje” werken, dat de meeldraden (of stamper) op de rugzijde van het borststuk van de bij doet neerkomen en zo de bestuiving bewerkstelligt.

U deed er verstandig aan deze tweejarige planten bij elkaar zetten op een bed in de moes-

tuin. U kunt ze uitplanten na de winter op de leeggekomen plaatsen in uw bloementuin.

U vertelde mij zojuist, dat u de Proefbijenstand had bezocht tijdens uw vakantie. Inderdaad zou een excursie met uw afdeling hier naartoe best eens nuttig zijn, want het is, zoals u zegt, de manier om drachtplanten te leren kennen. Dat kan: Met minstens 15 personen kunt u ook nog een rondleiding krijgen, zelfs op zaterdag is dit mogelijk. ('s Zondags is de zaak gesloten). U doet het beste zo'n excursie tijdig aan te vragen (schriftelijk of telefonisch). Adres: Proefbijenstand „Ambrosiushoeve”, Tilburgseweg 32, Hilvarenbeek, tel. 013 - 42 58 88 (tijdens kantooruren).

Viel het tijdens uw bezoek op, dat de besheesters zo vol met vruchten zaten? Ja, zo ziet u maar, dat ook hier de bijen nuttig zijn en uiteindelijk profiteren daar dan ook nog vogels van. Hieraan kunt u zien, dat de Bijenweide niet alleen van belang is voor onze bijen, maar dat er meer aan vastzit, dan men meestal meent. Een ereplicht voor ons imkers er aan mee te werken de bijenweide niet alleen in stand te houden, maar deze uit te breiden waar en hoe dit ook maar mogelijk is.

J. van Os,
„Ambrosiushoeve”,
Hilvarenbeek.

OFFICIELE MEDEDELINGEN

BELANGRIJK BERICHT UIT DE FLEVOPOLDERS

De heer W. v. 't Land, toezichhoudend imker voor de IJsselmeerpolders deelt ons in opdracht van de Rijksdienst het volgende mede:

Het is niet toegestaan zonder toestemming en vergunning van de heer v. 't Land bijenvolken te plaatsen in de Flevopolders. Dus niet alleen bij het koolzaad, maar ook bij de distel, klaver, lucerne, etc. is dus toestemming nodig. Zonder vergunning geplaatste volken worden in opdracht van de Rijksdienst voor de IJsselmeerpolders verwijderd. Dus geen volken clandestien plaatsen, want ze zijn dan ook niet door de verzekering gedekt.

De heer v. 't Land is telefonisch bereikbaar via tel. 03420 - 26 07 tussen 18 en 19 uur, niet op zondagen.

C.P.

GEEN EXAMEN PRACTISCH IMKER

Het examen Practisch Imker zal dit jaar geen doorgang vinden. De Commissie Onderwijs hoopt binnenkort aan te geven hoe en op welke wijze men in mei 1976 aan het examen zal kunnen deelnemen.

C.P.

CONTRIBUTIEBETALING VOOR 1976

De afdelingsbesturen hebben inmiddels in hun bezit de contributiekarten en de ledenlijsten voor 1976. Zoals iedereen weet dient de contributie door de afdelingen afgedragen te zijn voor 31 dec. 1975. Zo niet dan ontvangen de leden hun Groentje van jan. niet eerder dan dat de contributie te Wageningen binnen is. Willen de leden daarom tijdig hun contributie aan de afdeling waarvan men lid is afdragen? Van de medewerking in deze van leden en afdelingen zijn wij overtuigd en wij hopen dat alles nog vlotter gaat dan vorig jaar.

C.P.

„VRIENDEN VAN AMBROSIOUSHOEVE“

Op 27 september a.s., 's morgens om 10.30 uur, zal in de raadzaal van het gemeentehuis aan het gezellige Vrijthof te Hilvarenbeek de eerste bijeenkomst worden gehouden. Hier zal dan, naar wij hopen, de vereniging met bovengenoemde naam worden opgericht.

De burgemeester van Hilvarenbeek, de heer J. P. M. Meuwese, heeft niet alleen de zaal beschikbaar gesteld, maar is ook zo gastvrij ons op deze morgen te ontvangen en toe te spreken.

Na de ochtendvergadering zal er 's middags gelegenheid zijn de Ambrosiushoeve onder deskundige leiding te bezoeken.

„Wat willen die „Vrienden“ nu toch eigenlijk?“, zullen vele bijenhouders zich nog eens afvragen.

Zij bezoeken nu ook al de Ambrosiushoeve, als groep of individueel, zij horen van de ervaringen, zij lezen over de uitslagen van de proeven; zij ontvangen als leraar bijenteelt daar hun opleiding of zij halen er drachtplanten.

Wat dan nog meer? Meer geld, nu invordering via een toeslag op de bijensuiker niet meer mogelijk is? Dat ook, net als bij andere supportersclubs. Maar vooral — de vrienden nauwer bij de gang van zaken betrekken. Om vaker op de Ambrosiushoeve te verschijnen voor een rondleiding en/of lezing.

Maar ook voor de inbreng van ideeën, voor daadwerkelijke hulp bij de opbouw en uitbouw, voor bemiddeling bij het verkrijgen en/of de aanleg van bepaalde voorzieningen; eventueel door zelf de handen uit de mouwen te steken op een weekend of een werkkamp.

Wat we bewust **niet** willen is: op de stoel van het bestuur te gaan zitten, ons met de dagelijkse leiding te bemoeien of menen, dat de doorstroming van de kennis naar de imkers op het ogenblik ruim voldoende is.

Evenals supporters van een sportclub meer belangstelling wensen voor de verrichtingen van hun club, omdat daardoor de prestaties toenemen, zo wensen de Vrienden meer belangstelling voor de Ambrosiushoeve, opdat er meer kan en gaat gebeuren.

U komt ook op 27 september a.s. naar „Beek“?

Mogen we wel van tevoren een opgave van U ontvangen, of U komt en met hoeveel personen? Adressen: „Ver. v. Vrienden i.o.“, Beukenhof 4, Ulvenhout; of Ambrosiushoeve, Tilburgseweg 32, Hilvarenbeek.

U krijgt dan van ons nog toegezonden een programma en een exemplaar van de voorlopige statuten.

Het oprichtingscomité.

Koninginneteelt in moergoede volken

Roverij en het voorkomen daarvan

Roverij is de grootste vijand van de koninginnteelt. Is zij eenmaal in volle gang en breidt zij zich steeds meer uit, dan is het met de teelt afgelopen. In het voorafgaande hebben wij kunnen constateren dat alles in het werk is gesteld om roverij te voorkomen, zoals: het vormen van zwermpjes met vliegbijen, het ronde vliegpat, de warmbouw i.v.m. het voerraampje.

Gebeurt het toch, dan is meestal de imker de hoofdschuldige, omdat hij b.v. met voer gemorst heeft, teveel voer heeft gegeven waardoor wildbouw ontstaat, een voerkan heeft vergeten en

laten staan of het kastje na onderzoek niet behoorlijk heeft afgesloten.

De vraag is nu wat te doen als roverij desondanks toch optreedt. Wanneer een volkje hieraan ten prooi is gevallen wordt eerst de koningin door de bijen ingebald en spoedig worden alle raampjes met voer leeggeplunderd. Het is onmogelijk een dergelijk volkje te redden. In de meeste gevallen kan de ervaren koninginneteler toch iets ondernemen zodra hij de eerste tekenen van roverij opmerkt. Voor hem gaat het er om de koningin te redden en de roverij te stuiten. Sommigen menen dat het in dat geval het beste is de koningin uit het kastje te halen. Dit

heeft als regel tot gevolg, dat de bijen reeds bij het openen van het kastje de koningin inballen.

Een ingebalde koningin is voor de rationele imker waardeloos. Men kan natuurlijk het kastje een andere plaats geven maar veel helpt dit niet.

Een andere methode is deze: We nemen een rubber slang, waarvan de dikte iets kleiner is dan de doorsnede van het vlieggat. We snijden een stuk af ter lengte van 6 tot 7 cm. Het einde wordt op ongeveer een $\frac{1}{2}$ cm omgebogen zodat dit gedeelte van de slang dubbel wordt. Dit dikke gedeelte wordt een eindje in het vlieggat gestoken. De zich binnen bevindende roofbijen kunnen nu naar buiten, maar die welke buiten zijn kunnen niet naar binnen. Deze laatste proberen nu naar binnen te komen langs het smalle deel van de gummislang en het wat grotere vlieggat, terwijl de eigen bijen naar binnen komen door het open gedeelte van de gummislang.

Aan beide zijden van de slang legt men nu een stukje kamfer. Indien na 15 tot 20 minuten de roverij nog steeds aan de gang is wordt het kastje verplaatst en op de oude plaats zet men een leeg kastje, op de bodem waarvan men stukjes kamfer legt. De roofbijen vliegen nu door de opening naar binnen en krijgen dan de sterke lucht van de kamfer met zich mede zodat zij vanwege de kamferlucht, als zij naar het moedervolk terugkeren zelf als roofbijen worden beschouwd. Helpt dit ook niet dan bestrooit men de roofbijen met meel en controleert uit welk volk zij afkomstig zijn. Heeft men het volk gevonden, dan hangt men onmiddellijk 3 tot 4 uitgeslingerde maar niet schoon gelikte raten in de kast waardoor de bijen binnenshuis werk genoeg hebben. In de regel is het dan met de roverij afgelopen. Daarna onderzoekt men het slachtoffer. Dikwijls vindt men dan een koningin die slechts door een paar overgebleven bijen is vergezeld. Het beste is nu van deze bijen en een gedeelte van een ander volk een nieuwe schudzwerm te maken en dit volkje op zijn oude plaats te zetten voor het geval de koningin reeds oriënteringsvluchten heeft gemaakt. De nieuwe schudzwerm moet men in dat geval twee dagen opgesloten houden voordat het vlieggat geopend wordt. Hoe het ook zij, roverij is altijd een dure ervaring. Daarom: Voorkomen is altijd beter dan genezen.

Het zwermen van de volkjes

Het komt wel eens voor dat het volkje de koningin volgt bij de bruidsvlucht en daardoor zwermt. De oorzaak hiervan is meestal dat het volkje te weinig voer had. Men zou in eerste instantie denken dat de aanwezigheid van open broed de bijen zou dwingen om in het kastje te

blijven. Maar dit is niet het geval. Het is de aanwezige voorraad voedsel die doorslag gevend is. Zoals reeds eerder vermeld kan men er niet genoeg op letten, dat elk volkje zoveel voedselvoorraad heeft dat minstens de helft van een raampje constant daarmee gevuld is en dat zonodig het voedsel in zodanige porties gegeven wordt dat de bijen doorlopend de beschikking hebben over voldoende voedsel.

De vraag is nu, wat moeten wij met dit zwermpje doen? Heeft men slechts enkele bevruchtingsvolkjes in bedrijf dan wordt het zwermpje in zijn oude kastje terug gebracht, waarna het voerraam geheel gevuld wordt en het vlieggat gedurende twee dagen gesloten blijft, waarna het weer kan worden geopend.

De plaatsing van de bevruchtungskastjes

Onder alle omstandigheden moeten de kastjes in een rustige omgeving worden geplaatst. Staan zij op een winderige plaats, waar het altijd tocht, dan koelen zij teveel af en het volkje voelt er zich niet in thuis. De beste plaatsen zijn nog altijd: een zonnige open plek in een bos of een natuurreservaat, waar het tevens rustig is. Men vergete niet dat de honingbij van nature een bosbewoner is. In ons land komen ook duinpannen hiervoor in aanmerking, mits er in de buurt geslachtsrijpe darren aanwezig zijn. Overigens is te veel zon beter dan te veel schaduw. De afstand tussen de kastjes kan klein zijn n.l. twee meter. Het spreekt vanzelf dat men deze niet plaatst vlak voor de grote kasten, maar achter de bijenstal en gaarne gescheiden door opgaande struiken of bomen.

Het inballen van de koningin

De oorzaak hiervan is nog niet ontdekt. Het kan voor komen gedurende het gehele seizoen, ongeacht de weersgesteldheid. Schr. heeft meerdere malen opgemerkt, dat bij het gebruiken van een vijf tot zeven dagen oude onbevruchte moer, de bijen hun misnoegen toonden door zich vast te bijten in een achterbeen van de koningin en haar in te ballen. Wanneer de bijen lege honingmagen hebben is slechts een kleine irritatie nodig om ze op te hitsen, vooral wanneer de paring niet lukte.

Het schijnt dat de verzadigingsgraad van de bijen een wezenlijke en beduidende rol speelt bij het inballen van onbevruchte koninginnen. Sinds schr. het omschreven voerraampje heeft ingevoerd, waarbij tweemaal per week gevoerd en de aanwezige voorraad gecontroleerd wordt, is het inballen van koninginnen opgehouden. Het beste is een ingebalde koningin te doden, want voor de imker heeft zij geen waarde of wel zij wordt spoedig waardeloos.

Meer eitjes in één cel

Nadat de koningin bevrucht is beginnen haar eierstokken te zwellen. In de bevruchtungskastjes is dit in de regel twee dagen na de paring het geval. Vindt men dan meerdere eitjes in één cel dan is dat meestal het gevolg van te weinig ruimte. Is dit niet het geval dan is het onvermogen van de koningin meestal van tijdelijke aard. Bevinden de eitjes zich niet alleen op de celbodem, maar ook verspreid tegen de celwanden, dan heeft het volkje eierleggende werkbijen. Een dergelijk volkje heeft nauwelijks nog enige waarde, in elk geval zijn de raten onbruikbaar. Wil men het volkje nog redden, dan slaat men het een flink eind van de standplaats op de grond af en geeft het nieuwbouw benevens een rijpe moerdop, die na enkele dagen uitloopt.

Het invoeren van koninginnen in grote volken

Vroeger was het een gevaarlijke onderneming om een vreemde koningin in een moerloos volk in te voeren. Volgens de geldende opvattingen is de nestlucht de meest belangrijke voorwaarde. Daarop berusten de meeste koninginnekooitjes n.l. op het luchtprincipe. Niemand kan beweren dat dit de enige factor is waarop een vreemde koningin wordt aangenomen. De tegenheid, de stemming van het volk en de verzadigingsgraad spelen een even belangrijke rol. Schr. wil slechts enkele voorbeelden aanhalen: Een verzadigde schudzwerm neemt een koningin aan ongeacht haar reuk, terwijl een onverzadigde haar doodt. Verder is het niet ongewoon dat, wanneer van een volk de oude koningin wordt weggenomen, het een nieuwe bevruchte koningin zonder meer aanneemt, wanneer men haar door het vlieggat naar binnen laat lopen.

Om alleen de verzadigingsgraad als grondslag te nemen voor de aanneming is evenmin houdbaar. Het beste is een combinatie van: 1) moereloosheid en verzadiging bijen 2) koningin met dezelfde nestlucht als het volk en 3) een rustige koningin.

Wanneer aan deze voorwaarden is voldaan is het invoeren van een koningin geen gevaarlijke onderneming meer. Zij kan dan met 100% zekerheid worden uitgevoerd. Onder alle omstandigheden moet de imker na de invoering het volk gedurende 4 tot 6 dagen met rust laten.

De volgende methoden kan men het beste toepassen:

1. **De Amerikaanse Smith-Miller methode** heeft het beste koninginne-invoerkooitje dat op de markt is en is zodanig bekend dat verdere omschrijving achterwege gelaten kan worden.

2. **De schudzwerm methode** is ook voor grote volken betrouwbaar en zeker. Men neemt de moeder uit een volk en stopt haar in een kooitje met enige bijen. Dit plaatst men boven in de kast tussen twee raten aan de achterzijde, zodat het gemakkelijk is terug te vinden. We ontzegelen nu een paar ramen en maken van de bijen uit deze kast een schudzwerm van een halve liter. Men behandelt deze op de bekende wijze. Tegen zes à zeven uur 's avonds slaat men het zwermpje op een plank voor het vlieggat en laat bijen plus moeder de kast inlopen. De bijen zijn zich nauwelijks bewust van moereloosheid en nemen de koningin zonder meer aan. Zelfs kan men het zwermpje open met kastje en al boven het volk plaatsen. Gedurende de nacht loopt de koningin met de bijen eruit en de invoering is voltooid.

3. In de bevruchtungskastjes handelt men volgens de geleimethode. Gaat het om invoering van drie tot vijf dagen oude onbevruchte koninginnen, dan is het 't beste er een schudzwerm van te maken.

Het voeren van teelt- en pleegvolken en van bevruchtungskastjes

We hebben reeds gezien hoe het voerraam zijn nuttig werk doet in de bevruchtungskastjes. Maar ook in het pleegvolk is een dergelijk voerraam — gemaakt van een broedraam — een uitstekend voermiddel. Bovendien eist het een minimum aan tijd en werk, terwijl de bijen niet gestoord worden. Er zijn natuurlijk ook andere voermethoden, zoals het voerglas en de voerbakken, maar deze hebben een andere doelstelling en zijn niet vervaardigd voor de koninginnteelt.

Het voeren in bevruchtungskastjes. Zoals reeds vermeld moeten deze kastjes direct na de invoering van het zwermpje voorzien worden van een 60 tot 70% suikeroplossing van circa 25 tot 30 gr. C. Bij grote teelten moet men steeds suikeroplossing in voorraad hebben. Deze bewaart men in grote afgesloten flessen, die op een koele plaats gesteld, niet gaan gisten.

Tweemaal in de week geven we een 30% oplossing. Hiervan bereidt men zoveel als men nodig heeft want dunvloeibare suiker gaat snel gisten. Voor het voeren van 100 bevruchtungskastjes heeft men per keer 7 kg suiker nodig plus 14 l. water. De beste tijd om te voeren is tussen 6 en 7 uur 's avonds. Indien de bijen in de gaten hebben dat er op die tijd bij een groot aantal volkjes wordt gevoerd, dan wijzigt men de tijden door een gedeelte 's morgens vroeg te voeren en een ander 's avonds laat.

Het drijfvoeren van de teeltvolken

Wanneer het er om gaat om voor eigen behoefte larven van een teeltvolk te nemen en het dus slechts enkele tientallen betreft, dan zijn er geen moeilijkheden. Wanneer het echter gaat om de teelt in het groot, waarbij om de andere dag 50 larven nodig zijn, zal men de eierleg van de moeder moeten stimuleren. Dit kan gebeuren door het ontzegelen van honingvoorraden.

Wil men bijvoeren dan geeft de schr. de voorkeur aan 30% suikeroplossing in plaats van 60%. Daar het er hier om gaat de eierleg van de koningin te stimuleren kan men met suiker volstaan.

Het voeren van de pleegvolken

Opdat de teelt met succes wordt uitgevoerd moeten de larven van het begin af aan rijkelijk gevoed worden. Ook hier kan men de honingvoorraden ontzegelen, maar dit is niet voldoende. Verse nectar en stuifmeel moeten ten minste in geringe hoeveelheden worden aangevoerd. Ook is het van belang dat boven het moederrooster behalve de twee ramen met open broed ook een raam voldoende stuifmeel aanwezig is. Bij goede dracht moet men natuurlijk niet voeren en zeker niet met suikerwater. Zijn de weersomstandigheden slecht of treedt een drachtpauze in dan geeft de schr. de voorkeur aan honing in plaats van suiker. Daar het hier gaat om een zo vitale zaak als het voeden van koninginnelarven moet men naar de natuur handelen. Het is volgens schr. beslist af te raden om het pleegvolk met suikerwater te voeren.

Als leidraad geeft de schr. aan dagelijks een halve liter 30% honingoplossing. In dit geval heeft men per pleegvolk gedurende 8 dagen iets meer dan 1 kg honing nodig voor het uitbouwen van een 30-tal moerdoppen.

In Zwermvolken. Als regel hoeft men niet te voeren. In drachtpauzes, wanneer er helemaal geen nectar wordt ingedragen zal men drijfvoeren door het ontzegelen van honingvoorraden en handelen als bij de pleegvolken.

Het kweken van darren. De bevruchting van de koningin heeft in de vrije natuur plaats. De invloed van de darren op de nakomelingschap is van beslissende betekenis. Alleen op een geïsoleerde plaats, waar zich geen vreemde darren bevinden kan men een zekere controle uitoefenen. In ons vlakke land komen alleen in aanmerking geïsoleerde eilanden zoals Schiermonnikoog, waar een bevruchtungsstation is gevestigd en dan uitsluitend voor een bepaald ras zoals de carnica. De vraag is of het voor een particulier zin heeft om aan darreteelt te doen, terwijl zijn buurman geen teelt bedrijft dan wel het nut ervan niet inziet en derhalve wegens

gebrek aan tijd of zin niet wil meewerken. Men heeft dan de keuze tussen zelf iets ondernemen of niets doen. In het eerste geval bestaat er toch een zeer kleine kans om zijn koninginnen door eigen darren bevrucht te krijgen. In dit geval kiest men in de herfst twee tot drie volken uit die het volgende seizoen voldoende darren kunnen leveren met de gewenste eigenschappen. Bij de inwintering plaatst men in het blijvende winternest een uitgebouwd leeg raam, waarvan de onderste helft van de raat hoofdzakelijk uit darrecellen bestaat. Reeds vroeg in het voorjaar belegt de koningin een groot aantal darrecellen, zodat de teler midden mei de beschikking krijgt over een groot aantal geslachtsrijpe darren. Tegelijkertijd verhindert hij het opkweken van darren in andere volken door hun uitsluitend werksterraten te geven. Om zelfs in de nazomer, nadat de hoofddracht is afgelopen over darren te kunnen beschikken, maakt men de uitgezochte volken moederloos zolang er nog jonge onbevruchte koninginnen rondvliegen.

Verder kan men door het plaatsen van darrenvallen verhinderen dat er darren rondvliegen met ongewenste eigenschappen. De teler moet er zich overigens van bewust zijn dat het een slechte zaak is om in slechte volken darren te laten opvoeden en onderhouden. Dit deugt nergens voor. Er wordt een hoeveelheid honing verbruikt en gaat dus verloren voor het grootbrengen van larven die nergens toe dienen. De grootste schade wordt veroorzaakt wanneer deze minderwaardige darren paren met uitgezochte teeltkoninginnen. Het zou dan beter geweest zijn indien zij nimmer waren geboren.

Elke teler, groot of klein, dient er aan mede te werken ongewenste darren uit te roeien en de teelt ervan onmogelijk te maken, ter verbetering van zijn eigen stam.

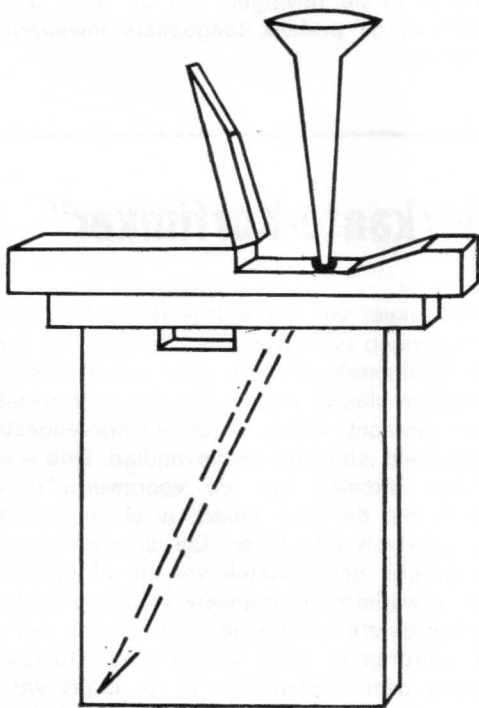
Einde van het teeltseizoen

Tegen 15 augustus, als de heide bloeit, stopt men met de koninginneteelt. Over enkele weken is de herfst in aantocht, de koninginnen hebben hun bestemming gekregen en de meeste volkjes zijn nu moederloos. Zij zullen doppen aanzetten die van generlei waarde zijn. Maar de overgebleven bijen zijn dit wel. Het eenvoudigste is alle restanten te verenigen, hiervan een schudzwerm te maken en een bevruchte koningin toe te voegen. Als het aantal bijen groot genoeg is kan men het als extra-volk overwinteren. Een andere en snelle methode voor het verenigen van restanten is de volgende: Voor een tientje huurt men een koolzuurfles, voorzien van een reduceerventiel zodat de atmosferische druk verlaagd wordt tot plm. 1 kg. Met een slang leidt men het gas, dat de bijen verdooft, door het vlieggat. Zo kan men de bijen

kastje voor kastje verzamelen. Zij vliegen niet op en laten zich gemakkelijk behandelen. Zij zijn bereid een bevruchte moer aan te nemen die men er tussen werpt. In korte tijd komt de eierleg op gang en het volk werkt zoals elk ander. Materiaal, raten en toebehoren worden opgeruimd, de kastjes van de palen losgeschroefd enz. Is er nog broed in de raampjes, dan verzamelt men dit in een aparte honingkamer en plaatst deze boven een volk. Na een week is alle broed uitgelopen en kan men de raampjes weer wegnemen en opbergen voor het volgende seizoen.

RECTIFICATIE

In het meinummer blz. 12 staat onder C. **De teelt in moergoede volken.** Dit moet zijn: C. **De teelt in moerloze volken.** In het juli/aug. no. is de tekening van het voerraampje niet juist. Het schuine latje moet veel meer naar links en het voergat naar rechts anders is het niet mogelijk om met een gecalibreerd stokje de hoeveelheid vloeistof te meten. Zie verbeterde tekening.

De redactie wil niet nalaten hartelijk dank te brengen aan de Hr. M. Regout voor alle moeite die hij zich heeft gegeven om het werk van de tweede koninginneteler Ivar Hedberg ook voor ons toegankelijk te maken. Onze dank gaat tevens uit naar de tweede Rijksbijenteeltvereniging, houdster van de auteursrechten, voor haar welwillendheid hiervoor toestemming te verlenen.

UIT DE JAAGKIEPS

Sterke volken in het voorjaar

Imker Bremer schrijft in NWD juli 1974 over sterke volken in het voorjaar. Hij is een zeer goed imker en hij imkert niet zo ver van onze oostgrens, onder omstandigheden dus, die met de onze vergelijkbaar zijn. Hij imkert met carnica's, die na de zomerdracht gemakkelijk het broeden staken, maar wat hij vertelt slaat niet op carnica's alleen.

In de zestiger jaren nam hij proeven met drijfvoeren na de zomerdracht. De niet gedrijfvoerde volken hadden op 20 augustus kleine plekje broed op 3 ramen, maar de gedrijfvoerde volken bleken tussen 5 en 8 ramen met broed te hebben en bovendien veel grotere plakaten broed. Laten we aannemen, zegt hij, dat op ieder raam „slechts” 3000 cellen met broed aanwezig waren. De gevoerde volken kregen dan van dat broed 7 maal 3000 jonge bijen = 21000. De niet gevoerde volken hadden maar 3 maal naar schatting 2000 broedcellen = 6000. Deze erg oppervlakkige rekensom leert ons, dat de gedrijfvoerde volken met 15000 jonge bijen méér de winter ingingen.

In het voorjaar kon je het verschil duidelijk zien. De gevoerde volken ontwikkelden zich prachtig en brachten honing op van de voorjaarsdracht. Een paar niet gevoerde volken kwijnden weg na de bloei van de wilgen en de andere kwamen helemaal niet op vlieghoogte.

Maar, zegt Bremer, het beste drijfvoeren helpt niet, als je er te laat mee begint. Begin direct na het einde van de zomerdracht te drijfvoeren.

Suiker slecht wintervoer?

Sommige onderzoekers vinden honing het beste als wintervoedsel voor de bijen, andere geven de voorkeur aan suiker. In GKZ juni 3 1974 treffen we een artikel aan van A. G. Martinov, die vrij nuchter de voor- en nadelen van honing en van suiker naast elkaar zet.

Voor zijn proeven gebruikte hij 40 volken, waarvan alle koninginnen dochters waren van dezelfde moeder.

Begin september kregen 20 volken ieder 13,9 kg suiker als wintervoer. De andere 20 volken

overwinterden op honing. In de loop van de winter nam M. elke maand bijen uit de volken voor fysiologisch en biometrisch onderzoek. Het onderzoek wees uit, dat de op suiker ingewinterde volken beter overwinterden. Ze gebruikten per volk bijna 2 kg minder voedsel dan de op honing overwinterde volken. In hun endeldarm hadden ze minder onverteerde voedselresten. De wintersterfte was 40% lager en de suikervolken winterden dus sterker uit. Maar het verwerken en opbergen van de suiker in de herfst kostte de bijen het verlies van belangrijke reservestoffen uit hun lichaam, wat tot gevolg had, dat bij de suikerbijen de eierstokken en de kopklieren minder goed ontwikkeld waren dan bij de op honing overwinterde volken.

Er ontstaat dus een tegenstrijdig schijnende toestand. Enerzijds zijn bijen, die in de herfst met suiker werden opgevoerd, slecht op de winter voorbereid. Ze beschikken slechts over weinig reservestoffen in hun lichaam en hun inwendige organen zijn ten dele gedegenereerd. Anderzijds komen deze bijen beter door de winter dan de volken die op honing overwinteren. De oorzaak van deze situatie, b.v. het geringere voedselverbruik, schijnt nu juist te liggen in het gebrek aan reservestoffen in het lichaam van de bijen. Aangetoond is, dat het gebrek aan

reservestoffen een geringere stofwisselings-activiteit tot gevolg heeft. Bij de op honing overwinterde volken is dat niet het geval en toen in het voorjaar de hoeveelheid broed van beide groepen volken met elkaar werd vergeleken, hadden de op honing overwinterde volken 21,6% meer broed. De op suiker overwinterde volken schenen het tekort aan reservestoffen in hun lichaam te willen inhalen. Ze hadden minder broed, maar ze verzamelden bijna 50% meer stuifmeel. (De opmerkelijke lezer is het al opgevallen, dat het bij deze proeven eigenlijk toch **niet** ging over de vraag, wat het beste wintervoer is, suiker of honing. De door M. gekonstateerde verschillen schijnen in hoofdzaak hun oorzaak te vinden in het feit, dat de op suiker overwinterde volken in de herfst „versleten” raakten door het verwerken van het wintervoer. Het resultaat zou overtuigender zijn geweest, als de honingvolken eerst leeggeslinderd en daarna met honing gevoerd waren. Mogelijk werden de resultaten ook beïnvloed door het feit dat het opvoeren in de herfst gebeurde en niet direkt na de zomerdracht. Niettemin leek ons het artikel belangrijk, omdat het ons inzicht verdiept in de gevolgen van de door tal van imkers in de **praktijk** toegepaste inwinteringsmethode).

De werkwijze van de „Vierkante-Korfimker”

Op het artikel van de „Vierkante-korf-imkers bij de Hunenschans” in het augustusnummer van 1974 van het Groentje mocht ik een aantal reacties ontvangen van leden, die het betreurden, dat geen gewag werd gemaakt van de werkmethoden met deze korven.

Hoewel deze in grote lijnen overeenstemmen met die van gewone korven, wordt hier de uiteindelijke oogst, de heidehoning, binnengehaald door middel van een honingkamer met 7 raampjes. Laten we echter ter wille van een duidelijke beschrijving beginnen met de inwintering. Deze vindt plaats in de bekende vierkante korf, verhoogd met één onderzetstuk van halve hoogte. Het invoeren gebeurt op de voor korven gebruikelijke wijze, door het plaatsen van suikerwater in de korf, onder de raten.

Het volk overwintert dan in het hoofddeel, soms in geval van een sterk volk, deels in het onderzetstuk.

In het voorjaar gaat de imker ten gerieve van de vergoeding en de fruithoning, die overigens niet wordt geoogst, naar de Betuwe. Hiertoe wordt een tweede onderzetstuk aangebracht.

Na terugkeer van het fruit is de korf afgeladen en nagenoeg zwermrijp. De zwermen, die dan in een tijdsbestek van een paar weken afkomen, worden in nieuwe korven met één onderzetstuk, ondergebracht. Aldus wordt het korvenbestand verdubbeld, somtijds verdrievoudigd. Drie weken na het afkomen van de voorzwerm (eerste zwerm met de oude moeder), is al het broed in het oude volk uitgelopen. Op dit moment wordt het tweede onderzetstuk van de afgezwermde korf verwijderd; het raatwerk wordt op de grens van het eerste en tweede onderzetstuk met een fijn ijzerdraadje recht afgesneden. Doorgaans worden deze raatstukken in de buurt van de stal gedeponeerd, waarna de bijen voor de rest zorgen.

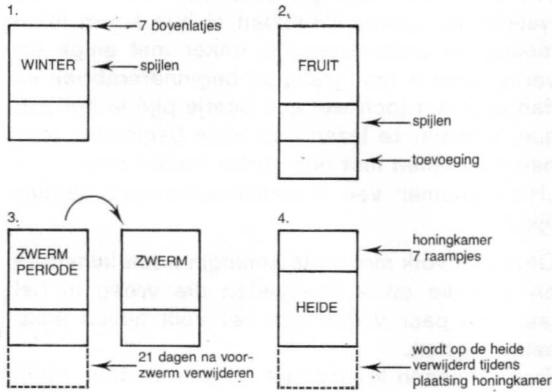
De zwermen, en voor zover noodzakelijk de oude volken, worden dan door bijvoeding snel op sterkte gebracht voor de heideoogst. Zowel de zwermen als de oude volken zitten nu op een hoofdkorf met één onderzetstuk.

De vraag of we hier te maken hebben met vaste of losse bouw is nog niet beantwoord; wel, in tegenstelling tot de onderzetstukken bevinden

Bijenstand in Uddel

zich alleen in de hoofdkorf latjes (7 stuks), vast bevestigd aan de korf; deze worden voor in gebruikname voorzien van een weinig voorbouw. Teneinde de raten de nodige steun te geven, worden, evenals bij de ronde korf, op enkele plaatsen, haaks op de bouw, spijlen door de korf gestoken. Dit geschiedt niet in het tweede onderzetstuk.

Half augustus, als de heide „honingt”, worden de honingkamertjes, voorzien van raampjes, op de korven geplaatst, terwijl het onderzetstuk wordt

weggenomen. De raten worden dan tussen de hoofdkorf en het onderzetstuk weggesneden; de restanten ondergaan hetzelfde lot als tevoren beschreven, echter met dien verstande, dat deze handelingen meestal op de heide worden uitgevoerd.

Hierdoor worden de bijen gedwongen naar boven te gaan; de moeder blijft echter in de hoofdkorf, onder de daarin aanwezige honingkrans.

Als het weer nu meewerkt, bouwen de bijen in snel tempo de voorbouw uit tot volledige raten, waarna deze volgedragen worden met honing. Aldus ontstaan die mooie kleine raampjes met blanke heidehoning.

Consequent volgen van deze methode leidt bijna altijd tot succes. In tegenstelling tot de latjes in de hoofdkorf, liggen de kleine raampjes, evenals bij de kastimkerij, los in de honingkamer.

We hebben hier eigenlijk te maken met een combinatie van vaste en losse bouw, een overgangsfase van de korf- naar de kastimkerij. Hoewel de korfimkerij in wezen tot het verleden behoort, is het een belevenis aldus een zevental volledig verzegelde raampjes met fraaie heidehoning te winnen.

Het beschreven systeem is evengoed uitvoerbaar door gebruik te maken van kasten met losse broed- en honingkamers, met als voordeel losse bouw en de mogelijkheid tot het maken van kunstzwermen. Dat ook jonge imkers in Uddel, Garderen en Nieuw Milligen niet in het verleden blijven steken, moge blijken uit een bezoek aan de twee imkers, die afgebeeld staan op de frontpagina van het augustusnummer; deze waren half april in een goed geoutilleerde timmerwerkplaats aan de hand van een werktekening doende met de aanmaak van een moderne enkelwandige kast van hechthout, met losse bodem, en een deksel, gevoerd met perspex isolatieplaat.

J. J. Speelziek, Apeldoorn.

Voor alles wat u nodig heeft voor de Moderne Bijenteelt kunnen wij u leveren van de beste kwaliteiten voor de laagste prijzen.

Kunstraat broed- of honingkamermaat **f 15,—** per kg. Bij afname ineens van meer dan 5 kg **f 14,50** per kg.

Vraagt onze nieuwe prijslijst van materialen even aan. Deze is klaar en wij zenden u die gaarne toe. De prijzen vallen u zeker mee.

Tevens komen wij weer op de te houden bijenmarkten gelijk andere jaren.

BIJENSTAND H. T. VAN DAM & ZOON

Jubbega Friesland — Telefoon 05165 - 1382

SIEGERLAND - HONINGSLINGERS

aangepast aan de Hollandse raammaat.

4 H raams Honingslinter **f 280,—**

met elektr. motor **f 570,—**

6 H raams Honingslinter **f 365,—**

met elektr. motor **f 650,—**

8 H raams Honingslinter **f 405,—**

met elektr. motor **f 690,—**

Elektro-motoren 70 Watt (met compleet drijfwerk) **f 385,—**

Alleen-verkoop voor Nederland

„DE BIJENKORF” - Eemnes.

Tevens leveren wij alle IMKERSARTIKELEN.

Zelfbedieningsmagazijn

„DE BIJENKORF”

Meentweg 103, Eemnes - Telefoon 02153-86704

De lezer schrijft

Een nieuwe gemakkelijke manier om twee volken samen te voegen

Om verschillende redenen kan een imker besluiten 2 volken te willen samenvoegen. In het vroege voorjaar is dit al heel gemakkelijk.

Men kan rustig 2 of zelf 3 volken die zwak door de winter gekomen zijn op de raampjes uitnemen en zonder verdere voorzorgen in één kast zetten om ze aan een voorjaarsdracht te laten deelnemen.

Vertrouwt men het niet meer, dat twee volken zich zonder vechten laten verenigen, dan gebruikt men algemeen de bekende „krantenmethode”.

Toevallig merkte ondergetekende vorig jaar, dat men in plaats van een krant als scheiding, ook een ledige ruimte dus eigenlijk een laag lucht van ongeveer 15 à 20 cm. kan benutten. Men verenigt bij voorkeur des avonds.

Dus op een volk zet men een lege honingkamer en daarop een volk op ramen dat men met het onderste wil verenigen. De volgende morgen neemt men de lege honingkamer weg en de vereniging is zonder strijd een feit, behalve dat een van de twee koninginnen moet wijken.

Wil men een zwerm bij een ander kastvolk voegen dan handelt men iets anders. Het maakt met deze manier niets uit of men met een vóór- of een nazwerm te maken heeft.

Voor een kleinere zwerm kan heel goed de zwermkieps worden gebruikt. Voor een omvangrijke zwerm neme men bij voorkeur een gewone korf waarvan de vlieggaten dicht gemaakt zijn. Men legt nu een afdekking, welke een opening heeft zo groot als de binnenomvang van kieps of korf, op de geopende bijenkast.

De afdekking kan van vele materialen worden gemaakt: hardboard, triplex karton enz. Persoonlijk gebruik ik veelal een lege 50 k.g. plastic kunstmestzak, waarin men gemakkelijk een gat kan knippen.

De kieps of korf wordt 's avonds zonder verdere voorzorg, voorzichtig op het onderste volk gezet.

Soms heeft het bovenvolk zich de volgende morgen reeds met het ondervolk verenigd, soms na de tweede dag.

Zitten ze de 3e dag nog boven in de korf of kieps, dan kan men ze, na verwijdering van de scheiding, boven de kast uit de korf kloppen.

Er zal in geen van de genoemde gevallen ook maar één werkbij gedood worden.

T. C. van Hoorn, Ulrum

Het grote wonder

We schrijven helaas al weer eind juli. Dat betekent dat het bijenseizoen 1974/75 er bijna op zit. Behalve een niet te beschrijven hoeveelheid voldoening te leveren, zijn de immen ook in staat geweest in de achter ons liggende zomermaanden de honingkamers goed gevuld te krijgen zodat de wintervoorraad „eigen gebruik” in de provisiekast staat te wachten om genuttigd te worden.

We zijn weer één geweest met onze volken, waarbij we getracht hebben al hun kuren manmoedig te ondergaan. Als imker met enige ervaring lees ik ook graag de beginnersrubriek en dan doet het toch wel een beetje pijn in het juli/aug. nummer te lezen hoe onze beginners worden overvallen met een aantal kreten als:

„Honingkamer van broedkamerformaat natuurlijk!!!

Geef een volk met oude koningin nooit kunstraat en laat die oude hobbyisten die vroeg in het jaar een paar vellen aan het volk geven maar aanklungelen.

Zulke mensen komen het amateurstadium nooit te boven, die reken ik niet tot imkers.” Daar konden ze het dan weer mee doen.

Het is niet mijn bedoeling het gelukkig weer groeiend aantal beginnende imkers van de wijs te brengen door het geschrevene ter discussie te stellen, maar als een bescheiden aanvulling op al de harde uitspraken wil ik de beginners aanmoedigen een pas uitgebouwde maagdelijke raat eens goed te bezien; wellicht doorstroomt u dan een diep gevoel van bewondering voor de scheppende kracht van de immen. Onderga op een warme zomeravond de sensatie van het zware gezoem aan het vlieggat als de oogst wordt ingedampt. Ik hoop dat ook bij u tot in lengte van dagen de dag waarop de reinigingsvlucht plaatsvindt een feestdag zal zijn. Dat u desnoods uw immen een zacht gemompel „hou je taai, jongens” na het afvoeren toegevoegt en dan doet het er niet toe of je **PROF** of **AMATEUR** bent.

Ik wens jullie veel sukses op je imkerspad en... blijf het wonder zien. J. A. Zoet, Nieuw Vennep

AFDELINGSNIEUWS

BIJENMARKT TE EPE

Woensdag 6 augustus bijen- en honingmarkt te Epe, een jaarlijks gebeuren, waar een rechtgeaard Veluws imker niet gauw verstek laten gaan.

Begunstigd door het ongekend schone weder was de bevolking van Epe, zoals gewoonlijk, bijna verdrievoudigd, zodat de organisatoren zich over de opkomst geen zorgen behoeften te maken.

Toch waren de twee grote mannen achter de schermen niet op hun lauweren gaan rusten, want ze kwamen met hun show nog beter uit de bus, dan we in voorgaande jaren van hen gewend waren.

In overleg met de gemeente had men de fraaie bosschage achter het gemeentehuis herschapen in een bijenpark; in de schaduw van de bomen stonden de aangevoerde volken keurig, groepsgewijs opgesteld.

De stalletjes van de honingverkopers en handelaren in imkers-benodigdheden waren aan de voorzijde van het gemeentehuis op overzichtelijke wijze, in linie geplaatst; ondanks de enorme belangstelling kon een ieder onbelemmerd van het grootse event kennismaken.

De keurmeesters, die de aangevoerde volken en honing beoordeelden, waren weer als van ouds druk doende om de beste inzendingen met een prijs te waarderen.

Onder de aanwezige volken troffen we nog een paar Bisschopsmutsen, een Gravenhorster en zelfs een compleet bijenhuis als woning aan. De kwaliteit der volken zelf, aldus een der keurmeesters, was maar matigjes.

De prijzen die de volken niettemin opbrachten wekten de indruk, dat het telen van bijenvolken een alleszins rendabele zaak schijnt te worden. Het aankopen van een paar „leuke” volkjes om de heidevolken te versterken, was er dan ook vrijwel niet meer bij. Er gaat zelden een bijenmarkt voorbij of er gebeurt wel iets grappigs, zo ook ditmaal in Epe, waar reeds voor de keuring een gegadigde voor een goed volk, de keurmeesters trachtte te polsen. Nauwelijks waren de prijswaarderingen op de korven aangebracht of onze liefhebber had zijn volkje al te pakken. Blij met zijn succes, ging de gelukkige koper op de valreep nog even een neutje pikken. Toen hij echter enige tijd later terugkeerde, moest hij ontwaren, dat zijn volk inmiddels een flinke zwerm had gebaard, die zich wellicht als gevolg van de intense hitte, luchtig aan een boomtak, enkele meters van de grond had gehuisvest.

Snel was er een lange ladder ter plaatse (had de organisatie een vooruitziende blik?) en werd de zwerm onder enorme belangstelling van de omstanders geschept en gehuisvest in een nieuwe woning, want onze koper moest wel even een tweede korfje aanschaffen. De heldhaftige zwermstrijper was de meest gefografeerde held van de dag en de gelukkige eigenaar ging met twee volken naar zijn woonstede terug.

Met bewondering voor de goede en voorbeeldige organisatie zochten we tot besluit nog even verkoeling in een gelegenheid waar imkers wel meer samenkomen om daarna met een honingbonbon tussen de kiezen weer voldaan huiswaarts te keren.

Jan van de Veluwe.

STICHTSE HONINGKEURING OP 1 NOVEMBER TE UTRECHT

De bekende jaarlijkse Stichtse Honingkeuring zal ook dit jaar weer worden gehouden en wel op zaterdag 1 november a.s. in de kantine van het Hubrecht-laboratorium aan de Upsalalaan 8 te Utrecht (Universiteitscentrum De Uithof.) De organisatie is in handen van de afdeling Utrecht in samenwerking met het H.B.-lid voor deze provincie.

Een aantrekkelijk programma is in voorbereiding en zal in ons volgend nummer worden gepubliceerd. Iedereen ook buiten de provincie Utrecht mag aan deze keuring meedoen en vooral de rubriek Experimentele Vormgeving trekt jaarlijks meer belangstelling. Komt u dus met uw honing, honingkoek etc. op 1 november 1975 naar Utrecht, u bent van harte welkom. Het volledige programma en verdere gegevens in het oktobernummer.

C.P.

BIJENMARKT SANTPOORT

De Bijenmarkt in Santpoort-dorp, die georganiseerd werd door de afdeling „Velsen” op vrijdag 8 augustus 1975, mag een succes voor de afdeling „Velsen” genoemd worden.

Het extreem warme weer (32°C) en het toch al sterk ingekrompen bijenbestand, waardoor zeer zeker met dit warme weer geen enkel risico genomen werd, was er oorzaak van dat er weinig volken werden aangevoerd. Voor korfvolken werd f 60,— betaald terwijl kastvolken f 110,— en meer opbrachten.

Ondanks het warme weer bestond er grote belangstelling voor deze eerste Santpoortse Bijenmarkt, die op een uniek gelegen terrein — onder zeer hoge oude bomen, in de schaduw — werd gehouden.

De drie aanwezige Handelshuizen voor imkersartikelen t.w. het Bijenhuis Wageningen, van Dam uit Jubbega en Brulleman uit Eemnes waren niet ontevreden over hun omzet.

De Bijenmarkt was gekoppeld aan de traditionele Santpoortse Oud-Hollandse Jaarmarkt waarop de afdeling „Velsen” met een kraam aanwezig was voor het voeren van propaganda. Onze vertegenwoordigers/ers onder leiding van Mej. A. Laan kwamen handen en monden tekort om aan de vraag naar informatie te kunnen voldoen. Ook hier een geweldige belangstelling ondanks de tropische hitte. De interesse was hier echter anders gericht dan op de Bijenmarkt.

Ons eigen kontaktblad „Apis Mellifica” dat al vanaf december 1974 elke drie maanden uitgegeven wordt en bedoeld is streekinformatie te verstrekken kon zich in een flinke belangstelling verheugen.

Een veel gehoorde klacht op de Santpoortse Bijenmarkt betrof het gebrek aan bijenmarkten in Noord-Holland, welnu hierin komt verandering. Noord-Holland heeft nu twee bijenmarkten en wel een te Purmerend in mei en een te Santpoort-dorp in begin augustus. Noord-Holland bezit nu ook een depot van imkersartikelen dat door de heer J. Homburg, Velsersduinweg 165, IJmuiden, tel. 02550-21530 wordt beheerd.

Al met al een flinke vooruitgang!

P. H. Sul, 2e secr. afd. „Velsen”

IN MEMORIAM

De afd. Bergum en O. geeft met leedwezen kennis van het overlijden van haar lid

ROEL ANNEMA

op de leeftijd van 63 jaar.
Hij ruste in vrede.

Op 24 juli 1975 is overleden onze goede vriend en geachte imker-collega de heer

CORNELIS ANTONIE VAN HEIJNINGEN

op de leeftijd van 83 jaar.
Moge hij rusten in vrede.

Bestuur en leden
Afd. Colmschate-Diepenveen

Op 27 juni j.l. overleed te Ermelo in de leeftijd van 82 jaar de heer

J. H. VAN DIJK

erelid van onze afdeling en gedurende vele jaren bestuurslid. Tevens was hij gedurende enige jaren lid van het Hoofdbestuur der vereniging.

Een goed en beminnelijk mens — een ervaren imker en in zijn tijd een centrale figuur in wijde omgeving is heengegaan.

Wij zullen hem niet vergeten.

Bestuur en leden van de
afd. Bilthoven en Omstreken.

ONZE IMKERSAGENDA

Zaterdag 20 september Honing- en Bijenmarkt te Ugchelen.

Zaterdag 27 september 67ste Honing- en Bijenmarkt te Eerbeek op de traditionele plaats bij de Korenmolen (café Zadelhof) aanvang 11 uur.

Zaterdag 4 en zondag 5 oktober. Honingtentoonstelling afd. Diepenheim - Goor ('t Reggedal). Inzenden vrijdag 3 oktober aan Hotel Roelofs. Diepenheim. Voor inlichtingen Hr. Exterkate, tel. 05470-3477 Goor.

Zaterdag 1 november Stichtse Honingkeuring in de kantine van het Hubrechtlaboratorium aan de Upsalalaan 8 te Utrecht. (Universiteitscentrum De Uithof.)

SPEURBIJTJES

Tarief: tot 20 woorden f 4,50, elk woord meer 25 cent. Bij vooruitbetaling te voldoen op gironummer 84 68 01 van de Vereniging tot Bevordering der Bijenteelt te Wageningen. Bij 10 keer plaatsen 10% korting. Inzendtermijn voor de 10e van de maand. De redactie aanvaardt geen verantwoordelijkheid voor de inhoud.

GEVRAAGD: Bevolkte kasten. E. H. Tijdens, Biddingringweg 23, Biddinghuizen. Tel. 03211-1283.

WEGENS TOTAAL OPHEFFING (ouderdom) TE KOOP: 10 goed bevolkte Albertikasten, 24-raams 26 bij 37 cm. zesraamskastjes, ratenkast en gebruikte korven, 100 kg inlandse bijenwas, een waspers met heetwatermantel en elektrische verwarming en grote koperen potten. W. J. Mebelder, Westencorpsweg 10, Doetinchem. Tel. 08343-236.

TE KOOP: 2 kasten en 2 korven met bijenvolken bij H. Hamminga. Tel. 2332. Ter Apel.

TE KOOP: Enkel- en dubbelwandige kasten, lege en uitgebouwde simplex-ramen (ook honingkamer-ramen) moerroosters. G. Willems, Hemmerbuurt 177. Hem NH. 02284-1693.

AANGEBODEN: enkele zware bijenvolken (korven) alsmede enige zwermen. J. Dragt, Lage Rijndijk 28, Leiden. Tel. 071-26613.

TE KOOP: Nog 3 ex. van Het Grote Bijenboek van R. P. Groenvelt (met enkele misdrukpagina's) van f 27,50 voor f 16,50 afgehaald Bijenhuis Wageningen, Grintweg 273.

TE KOOP: Wegens inkrimping (op leeftijd) speciaal voor beginners die met prima volken en nieuw materiaal willen aanvangen zes prima bevolkte simplexkasten, broed- en honingkamer. Alle met nieuwe bodems en vliegplanken met nieuwe koperen pianoscharnieren. Nieuwe deksels met zink, draadroosters en reisramen. Alle nieuwe in 1975 gemaakte en volledig uitgebouwde broed- en honingramen op nieuwe kunstraat, koperen draadoogjes en nieuw electrisch ingesmolten draad. Alle binnenbakken voorzien van nieuw zinken afstandsrepen. Allemaal nieuwe honingkamers. Twee kasten met gemerkte en geknipte koninginnen 1974. Overigens alle 1975. Allemaal zware volken met heidehoning in de honingkamers en klaar voor inwintering. R. Bakker, Scheepshellingstraat 105, Oude Pekela. Tel. 05978-2592.

WIJ KOPEN: Inlandse Bijenhoning, Ruwe - Zuivere Bijenwas, Propolis, Honing- en Waszemerij **ARKADIA Lochem**. Telefoon 05730-1827/2219.

TE KOOP. Sterke gezonde Bijenvolken in kasten, boogkorven, ronde korven en op ramen. Antieke wasvaten van roodkoper. Strokasten en boerenkastjes. **Bijenpark Brulleman, Breukelen**, Zandpad 42a, tel. 03462-1303.

TE KOOP GEVRAAGD: Ruwe en zuivere Bijenwas. Honing en Waszemerij „**DE BIJENKORF**”, Eemnes. Telefoon 02153-86704.

GEVRAAGD: Bijenvolken, kasten, korven, slingers, waspersen en verder alles wat u verkopen wilt. Betaling kontant. **Bijenpark Brulleman Breukelen**, Zandpad 42a, tel. 03462-1303.

TE KOOP: Prima sterke bijenvolken in kasten, korven en op ramen. Bijenstand „**DE BIJENKORF**”, Meentweg 103, Eemnes. Telefoon 02153-86704.

VOOR ALLE IMKERTARTIKELN naar Bijenstand „**DE BIJENKORF**”, Eemnes. Telefoon 02153-86704. Prijscourant op aanvraag. Tevens hebben wij nog wat honing voor de wederverkoop.

TE KOOP GEVRAAGD: Bijenvolken zowel korven en kasten en verdere imkersbenodigdheden. Alles tegen contante betaling en aan huis afgehaald. Bijenstand „**DE BIJENKORF**” sinds 1897, Meentweg 103, Eemnes, (Utrecht). Telefoon 02143-86704.

WIJ LEVEREN ALLES WAT VOOR EN BIJ EEN BIJ NODIG IS. **Spaarkasten** met dubbele broedkamer, groen geschilderd met nieuwe ramen f 75,—. **Simplexkasten** broed en honingkamer, geschilderd groen met witte banden, met nieuwe ramen f 72,50. **Zesraamskastjes** met voerbak f 42,50. **Langstrothkasten** met 2 broedkamers en 1 honingkamer met ramen, hoeken gezwaluwstaart f 67,50. Boogkorven met ramen, hoeken gezwaluwstaart f 67,50. Boogkorven met 9 ramen f 37,50. Ronde korven vanaf f 15,—. Kiepsen, bijensluiters, Dathepijpen, Kunstraat, Slingers 2 en 3 raams, vlechtriet en mooi roggestro, broed- en honingramen, observatiekasten, boogkorven enz. Het van ouds bekende adres: **Bijenpark Brulleman, Breukelen**, Zandpad 42a, tel. 03462-1303 (zaterdags geopend, zondags gesloten).